

నిమ్మ జాతుల అభివృద్ధి గూర్చి

గాంధీజీకి డాక్టర్ అంటేదూరు లేఖ
'అస్పృశ్యత అంటే నాకు పరమ అసహ్యం' - మహాత్మాజీ

[illegible][illegible]

తాలం విజయనగరం మహారాజావారి సంగీతకళాశాలలో ప్రజానాచార్యులుగా పనిచేశారు. తెలుగు వద్యానికీ, గద్యానికీ, నాటకానికీ బీరు చేసినవే ఆచారం. తెలుగు నాట అత్యంత ప్రబుధరణుడు పొందిన 'హాకీఫ' వర్ణితి బీరే స్తవలు. (స్వ. వి.)

తాళం విజయనగరం మహారాజావారి సంగీతకళాశాలలో ప్రధానాచార్యులుగా పనిచేసారు. తెలుగు పద్యానికీ, గద్యానికీ, నాటకానికీ వీరు చేసిన సేవ అపారం. తెలుగు నాటక ఆత్మంత ప్రబుడరణను పొందిన 'హరికథ' పద్ధతి వీరే ప్రస్తుతం. (స్వ. వి.)

సర్వతోముఖాభివృద్ధికి రిపోధన ఆవశ్యకత

విషయకసభలో

శాలను మూలము కట్టించి కదిలిచేపట్టించి పాఠశాల కమ్యూనిటీ అనుకూలము చేయించి

తాళం విజయనగరం మహారాజావారి సంగీతకళాశాలలో ప్రధానాచార్యులుగా పనిచేసారు. తెలుగు పద్యానికీ, గద్యానికీ, నాటకానికీ వీరు చేసిన సేవ అపారం. తెలుగు నాటక ఆత్మంత ప్రబుడరణను పొందిన 'హరికథ' పద్ధతి వీరే ప్రస్తుతం. (స్వ. వి.)

సర్వతోముఖాభివృద్ధికి రిపోధన ఆవశ్యకత

విషయకసభలో

శాలను మూలము కట్టించి కదిలిచేపట్టించి పాఠశాల కమ్యూనిటీ అనుకూలము చేయించి

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

సుకుమారియు అకుసాగనైనవారీలు

మనన నిర్మలమైన గణియారములగా శీవర్
 లాబావారీచే అమ్మకుడు ప్రేమ గణియార
 ములకంటె సాగనైన మరెందు కానరావు,
 ప్రహరము సాకులు కొద్దిగా వున్నది, కౌంటి
 కలెకొన్న తరువాత గనుపాల్గు కలిసియ
 అందసార రకాలను అశీవర కాగవు.

ఫేవర్ లెబా బా

ఫేవర్ లెబా బా అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్, బొంబాయి అండ్ కలకత్తా.

X XI XII I III II IIII IV V VI VII VIII IX X XI XII I III II IIII IV

FAVRE-LEUBA

FAVRE-LEUBA & COMPANY LIMITED, BOMBAY AND CALCUTTA



తారణ సం॥ పుష్య బ॥ షష్ఠి
గురువారము

ఎవరో సామాన్య రాజకీయ
వేత్త కాక సుప్రసిద్ధరాష్ట్ర వేత్తలు,
పండితులు అయిన శ్రీ రాధా
కుమారు ముఖ్యమంత్రివాడు ప్రత్యే
కాంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమునకు
ముందు, ఆంధ్రప్రాంతము ఆర్థిక
ముగా న్యయం నమ్మక మవుట
అవసరమనిరి. అంతేకాక ఆంధ్ర
రాష్ట్ర ఆదాయవ్యయములు సరి
పోవుటకు ప్రస్తుతము మద్రాసు
రాజధానిమీద ఆధారపడి యుండ
వలసివల్లుగ ప్రభుత్వ లక్షల
మూలపరిగ్రహము వప్రయన్నట్లు
తేలిపిరి. నల్లర రాష్ట్ర నిర్మాణము
నకు ఈ రెండు కారణములు
అడ్డంకులని శ్రీ ముఖ్యమంత్రి అభిప్రాయము. ఇట్లు స్ఫురించుచున్నది. రాష్ట్ర నిర్మాణమునకు ముందు
రాష్ట్రము న్యయం నమ్మకము కా
వలెనను వాదము కలుతరహిత
మైన దని వేరుగ చెప్ప నవసరము
లేదు. ఆంధ్రజ్ఞాని సర్వతో ముఖ
ముగ అభివృద్ధి చెందుటకే, వాటిని
ప్రత్యేకభావనయొక్క రాష్ట్రముగ
నిర్మింపవలె నని కోరుచున్నపుడు
ముందు అభివృద్ధి సాధించవలె నని
నలవా నిచ్చుటలో గల భావము
సామాన్యులకు గ్రాహ్యము కాదు.
రాష్ట్ర నిర్మాణము అనుపది అభి
వృద్ధికి సాధనము గాని, కేవలము
రాష్ట్ర నిర్మాణమే ఆదర్శము
కాదు. అంతేగాక ముఖ్య
ప్రభుత్వము మరొకవిషయమును
గమనించవలసి యున్నది. భాషా
ప్రయక్త రాష్ట్ర నిర్మాణ కోరికకు,
ప్రాంతీయ ఆర్థికసాధనము, అభి
వృద్ధి అనగది అనేక కారణము
లలో ఒకటి గాని అదే ప్రధాన
కారణము కాదు.

ఆంధ్రభాష, ఆంధ్రవిజ్ఞానము, వికసింది పరిమళించుటకు ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమును ఎక్కువ అవకాశముండునను విశ్వాసముతో ఈ రాష్ట్రవాంఛాప్రచారము ఆరంభించబడినది. ఆంధ్రోద్యమములో, నేటికి కూడ ఈ విషయమే ప్రధానస్థానము నాక్రమించుచున్నది. ఈ ఉద్యమము ఆదర్శము 1917నంటే ఈ ప్రధానకార్యాలయమునందు ప్రకటింపిన ఆంధ్రోద్యమము అను గ్రంథము యొక్క ప్రస్తావనలోని ఈ క్రింది మాటలవలన తెలియగలదు. “ఆంధ్రదేశము సహజసంపదలకు నిలయుము. ఆంధ్రభాష మాధ్యమమునకు, సమైక్యమునకు ప్రమాణము. సంపదలుగల దేశాభ్యుదయము, మధురమైన భాషాభ్యుదయము, వీర్యవంతమైన ప్రజాప్రబోధము ఆంధ్రత్వనిస్థితిని అంగీకరించు భారతజాతియంతా వ్యాపించి సాగననులు. ప్రజాయందు కన్న వ్యాపించుటకు రాజ్యాంగంకడైనాము వికసించుటకును మాత్రమే సాగనను.”

ప్రస్తుతము ఆంధ్రరాష్ట్రమును సృష్టించిన దాని ఆదాయవ్యయమునకు మద్రాసు రాష్ట్రముమీద ఆధారపడవలసియున్నట్లు ప్రభుత్వతెక్కలవలన తెలిసికొంటిమని శ్రీముఖర్జీగారు తెలిపిరి. ఈ విషయమును ఆంధ్రనాయకులు కూలంకషముగ వచ్చించి ఈ నాడు ఆంధ్రరాష్ట్ర మేర్పడిననూ అది స్వయంపోషకముగ నెలువగలదని ముఖపుచేసి అనేకులకు ఆవిగమైన సందేహములు నివృత్తిచేసియుండిరి. శ్రీముఖర్జీగారు వాటిని గమనించి యుండకపోవచ్చును. అయిప్పటికి వారు ప్రభుత్వతెక్కలను వరిచేరించిన మీదటనే ఆ అభిప్రాయమునకు వచ్చితిమనిరి. 1938 నవంబరు 27న మద్రాసు శాసనసభలో శ్రీకొండ వెంకటప్పయ్య నాయకులుగారు, తెలుగుజ్జిలనుండి రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు వచ్చుచున్న ఆదాయవ్యయములను తెలియజేయవలసినదని కోరిరి. కాని అప్పటికి ఆ వర్గస్థులకు తెక్కలు తయారచేయు ఆచారము లేక పోవుటవల్లనూ, దానికి చాలా ప్రయాసపడవలసియుండుట చేతనూ, 1933 నవంబరు 27న శాసనసభ ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రనిర్మాణము జరుగవలెనని తీర్మానించిన సందర్భములో ఆ కమిటీని పంపి జనగణన గారితయూచుచేసిన 1922-33 సంవత్సరపు తెలుగుజ్జిల తెక్కలను తెలియజేసిరి. ఇలా తెలియజేసిన తెక్కలనుండి ఒరిగిన రాష్ట్రములో చేరిన భాగముల తెక్కలను మిగిలినవియే సభవారికి తెలియజేసిరి. ఈ తెక్క ప్రకారము తెలుగుజ్జిల రాబడి రూ. 5803600. ఇందు 44710000 మిగులు రూ. 13323000. ఈ రాష్ట్రము మొత్తముపై వసూలు అవునట్టి ప్రాంతపులాదాయము, డ్రైకోర్స్ ఆదాయము, సెంటులు రోడ్డు ఫండులలోని భాగము మొదలైనవి చేర్పలేదు. అన్ని తెక్కలు బేరీజు చేసినచో, కీ॥ శే॥ వేమవరపు రామదాసుగారు తమ మొమ్మరాండములో తెలిపినట్లు ఆంధ్రజ్జిల రాబడి సుమారు ఒకకోటి రూపాయలు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతములందు చెచ్చింపబడినట్లు ముఖపుకాగలదు. చివరకు ఇట్టి ఆంధ్రమహాసభ రాయబారమునకు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు పంపిన ప్రత్యుత్తరములో కూడ, ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమునకు ఇతర విధమైన ఆటంకములు చెచ్చిరేగాని, స్వయంపోషకము కాదన అభ్యంతరము లేదు. ఇప్పుడు తమ అభిప్రాయ మే విధముగ నున్ననూ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతముల సంపదను సక్రమముగా వినియోగించి ఆంధ్రరాష్ట్రమున ప్రభుత్వముగ స్వయంపోషక మవు సని చెప్పటం గమనార్హము.

కీ॥ శే॥ నారాయణదాస్
హరికథా పితామహులు, సర్వోత్కృష్టాధికారి ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు పరమపదించిరి తెలుపుటకు విచారపడుచున్నాము. తెలుగు నాట స్వయం సమృద్ధి మగు నోక ప్రముఖ కాల తేజమునకు వీరు నెట్టలు, విరాట్ పురుషులు ex.

బహువిదితమున జన్మించిన వీరు మాతృదేవతా సహాయుడై, ఆమె అశీర్వాదులతోనే తమవిజయ పతాకమును ఎగుగవైచినారు.

వీరి సేవితమున, యాచనకు పోతూ వీరి శబ్ద వీరి తీరికాని పోయినదట పుస్తకముల అంగడి యజమానిని వీరు భాగవతమును

కోరి. ఆ మాహుకారు, ఈ పని వాడికి భాగవతమొక లక్షని వసన్య మాడగా జిల్లి బిడ్డా తిరిగి వచ్చిరి. తల్లి వేదమును వలె సం త లు చెప్పగా దానుగారు మూడు మానములు నిండునరికి భాగవతము కలశము చేసి, ఆ మాహుకారు కడకేగి వచ్చి చెప్పిన జనరం జని యగు ప్రతితి. అపిని వయస్సులోనే గారాయదాదుగారి ధారణ బలము అట్టిది.

యథ. ఏ. తప్పి, భరించలేక పాఠియించు దానుగారు మైనూగులో సంగీత విద్యాంసురుగా తేలిరి. వీరి భారణి ఒకరు చెప్పటయు, అది విని తాను చదువు కొనుటయుగాదు. తన కది కావలయుననుకొనినచో, అద్దానిని ఆగ్రస్యవలె ఆపోశనము పట్టుటయే వీరి ధోరణి. సంస్కృత సాహిత్యములో పాండిత్యము సంపాదించినవారు ప్రతిభ తేదము కొన్నాడు దానుగారు. సాధించినాడు. సిద్ధాంతకాముని నుంచి మహాభాష్యము దాకా తనకు తానై చదువుకొనినాడు. సంస్కృతమున 'పాయనము' అను గ్రంథము వ్రాసినాడు. ఆ గ్రంథాన్ని అచ్యుతా పండితులకడ కేగి, వ్యాకరణజీవం చూపిస్తే - తవ్వకైదు రూపాయల చొప్పున బహుమతి ఇస్తానని ప్రతిజ్ఞ పట్టినవాడు దానుగారు. అద్దాన తప్పి అంటూ ఎవరూ చూపలేకపోయారు.

ఇతర కూలకలకముగా వివిధ విషయములను జీర్ణము చేసికొని దానుగారు మన హరికథల కొక కొత్త పథకమును నిర్మించినారు. 'ఆదామగా' కలసిమాంగు చేసిరక్తి కట్టించు మరాఠీ పద్ధతి చలామణియగు చుండగా ఆ వెల్లువను వీరు అరికట్టినారు. ఒక్కడు రక్తి కట్టించు ప్రస్తుత పద్ధతిని వీరు నిర్మించిరి. తమకు కథలను తామే వ్రాసికొని, ప్రచారములోనికి తెచ్చి, విజయనగర మహారాజు నంగీత కళాశాలకు వీరు కొంత కాలము ప్రచారపాఠ్యులు. వీరి శిష్యులందరచాల పెద్దలు.

ప్రత్యక్షముగ శిష్యులు కాకున్నను తాము నారాయణ దాసు శిష్యులమని హరికథకులు ఎందరో సగర్వముగ చెప్పుకొను మహత్తును వీరు స్వయంవ్యక్తులై సాధించిరి. నంగీత సాహిత్యము విషయమై తెలుగుల కొక నిధి వలె వీరుండిరి. అట్టి వీరు పరమ పండితుల ఘోగులు జాతికి బహు సంతాపకరము.

నారాయణదాసుగారి హరికథా సంప్రదాయమును సంపన్నమైన ధారాశక్తి చెడకుండ నిలబెట్టుకొనుట మనము చేసుకోవలసిన పని. నారాయణదాసుగారి శిష్యులూడామణులీ సంప్రదాయమును నిలబెట్టుచు గాక.

బుడాపెన్తె యుద్ధం

గజాలాలెక్క పెడు తూరవ్వసుల పురోగమనం

మహల్, జనవరి 2 బుడాపెన్తెనగర మధ్యభాగమై కమ్మకు పోలాలి రవ్వ నీసేల అగ్రగాము ప్రయోగించినవని వసుంటూ కేసు పర్యవేక్షి సామర్థ్యము దినుగాంచి ప్రభుత్వంచారనీ రాయలనీ ప్రత్యేకవిశేషిని (రాష్ట్రవాదు రవ్వ నేలు నగరంలో గజాల గజం తెక్కపెట్టుకుంటూ ప్రత్యేకపైకాని కొద్ది జర్నలుల నగల్గొని ప్రతిఘటనగా మిక్కిలవుతున్నది జర్నలుల ఘోరమైన రుణం స్థానాలలో బాపాబాపియద్ద పోగుకుంటున్నది

బుడాపెన్తెనగరవాసులలోని పరమత ఒడ్డునే జర్నలులు కలవసండా అంటి పెట్టుకొంటున్నాడు. కదిల భవనాలయగు గురు బాటలను పోగుగుండును, మోట్ల ద్దను ప్రయోగిస్తున్నాడు.

బుడాపెన్తె ఈకాన్యకవించి రవ్వ నేలు ఉద్ధరణగా చెప్పివాడియాదాని పునరీక్షణకాక

[illegible][illegible]

విమాన ప్రమాదంలో
అడ్మిరల్ రామ్మే మృతి
బ్రిటిష్ నౌకాదళాధిపతి
సార్వ, జనవరి 2 : బ్రాహ్మలో జరి
గిన విమాన ప్రమాదం పరిశోధన అడ్మి
రల్ సర్ బెర్ట్రం రామ్మే మరణించా
రని అధికార ప్రకటన తెలియజేస్తు
న్నది. యూరప్ అంతర్జాతీయ దండయాత్ర
సాగిస్తున్న మిగతా నౌకాదళాలకు
ఇతరు అధిపతి.
సార్వ సమాఖ్యలోని విమానాశ్రయం
వద్ద ఇటీవల విమానం కూలిపోయింది. ఇటీవ
లయినట్లు 61 సంవత్సరాలు.
అత్యధికారి, సీనియర్, ఇంటి, కార్యం
జీవితం మిగతావలం దిండువలం. ఇటీవ
ప్రముఖాశ్రయ నిర్వహించాడు.
దండర్లకు ముందు మిగతావలం నిమగ్న
మూల వ్యూహం సమీక్షనవాడు ఇటీవ
జేబు జనరల్ ఛార్లెస్ జి. కె. కె.
జనరల్ సీనియర్, వీర ముగ్ధ కి బ్రా
హ్మ ప్రామాణ్యం అనే నాడు కుడా
ఇలాగే విమాన ప్రమాదాలలో మరణించారు.
సర్ రామ్మే ఛైర్మన్ అనే సమా
జేబులో పాల్గొనడానికి విమానంలో బెల్జ్
బోయోడెగా ఈ ప్రమాదం సంభవించింది.
ఇటీవల సమాఖ్య అడ్మిరల్ సర్ బాన్
కెంగ్ సీనియర్ బు పం గా నియమించ
వచ్చు. లేదా బు పం గా నిర్వహిస్తున్న
రాష్ట్రతలకు రెండు కాలిగల విధిగించ
వచ్చు.
గాంధీమహాత్మ్యని
ఆరోగ్యము
బాధ్యుని, జనవరి 2 : డా|| గిల్లర్
గాన సేవీ ఉదయము యిచ్చటికి వచ్చి
గాంధీమహాత్మ్యని పరీక్షించిరి. తరువాత
డా|| గిల్లర్ గారు, డా|| సుఖిలానాయక
గారును సమీక్షిగా ఈ క్రింది ప్రకటన
గానింది : రాత్రి మహాత్మ్యనికి బాధగా
నిద్రపడెను. సేవీ ఉదయము ఆయన
ఉద్దాసముగా నున్నాడు. దగ్గర కేవలకా
ననన్, డా|| ఆయన చాలా మెల్లగా బలము
పట్టుచున్నది. సంపూర్ణము నిశ్చాలి
ఆయన క్రితం అవసరము. ఇంకా కొంత
కాలమువరకు ఇట్లా వ్యూహిత్వవర్ధియు,
అనవసరమైన ఈత్ర ప్రయత్నములు
గానింపవలసియు సేము ఆయనకి సలహా
నిచ్చితిమి (య. ప్ర.)
జీవరాజు మహాత్మాగారు
వధ్వా వెల్లెదరు
కాన్పూర్, జనవరి 2 : డా|| జీవరాజు
మహాత్మాగారు వధ్వాలో దివి గాంధీమహా
త్మ్యని పరీక్షిస్తారు.
కాంగ్రెస్ - ప్రభుత్వరాజీ
వార్తలు నిరాధారములు
సర్వోజిని చేవి
కలకత్తా, జనవరి 3 : భూలాభాయ్
చేపామరాజ్ బాగ్స్ గారు భారతీయ
ప్రభుత్వమువారిని త్వరలో రాజీ జరగ
ననుమది కాన్పూర్ ప్రతికూల ప్రయ
చించిన వార్తలను యాదగా,
'యెదురెత్తె' అని త్రిమితినోతని
నాముకుగారు చెప్పెను. కాంగ్రెస్
ప్రభుత్వమువారిని ప్రతిఘటించుటకు
సమాధానపడియుండలేదు. భూలాభాయ్
చేపామరాజ్ బాగ్స్ గారు మాట్లాడుటకు
గాని అధికారము లేకపోయినను, ఇట్టి
వార్తలను నమ్మురాదని మాయాభిప్రాయ
ము అని సర్వోజినియారుచూపారని.
(త్రిమితినోతని సర్వోజిని చేవి అసంస్థిత
లేన ఆరోగ్యము విషయమై యుద్ధంగా
4 నా ఆరోగ్యము సరిగా నుండుటలేదు.
తనకుగా నాకు బల్యము, దగ్గర వచ్చు
వచ్చునని' అని ఆమె చెప్పెను.
జనవరి 12 లేదీన రాను మద్రాసుకు
బయలుదేరి వెళ్లెనని ఆమె చెప్పెను.
(య. ప్ర.)
బర్మా రంగంలో
మిత్ర విజయాల
కాబో అవకాశము వహించింది
కాడి, జనవరి 2 : యూనియన్
ఎత్తివెచ్చువల్ల 14 - వ స్వైస్ బలగాల
కాన్పూర్ వచ్చినా వెలుగుగం విడిచి కడు
మా - జిగాన్ బాటును వెల్లుగున్నాయి.
ఇటీవల బలగాల వెలుగుగం 10 మైళ్ల
జూలకు నడిచింది కాన్పూర్ వరకు.
జిగాన్ కేవలము దిగువ దాదాపు
25 మైళ్లలో ఉంది. ఈ వెలుగుగం వల్ల
కాన్పూర్ స్థిరత్వ గా పురోగమనం జరిగి
దానికి కారణము ఇది: జపానీస్ బల
దగ్గర వెలుగుగం అనే పంక్తిని మెల్ల
సేయవలసినా వల్ల వచ్చింది. బ్రిటిషు
బలం వల్ల జపానీయులు ఓడిగానై వెల్లె
వల్ల తిరిగివచ్చినవచ్చు. 14 వ స్వైస్
బలగాలెప్పుడు పవనగా ముందుకు వెలు
గున్నాయి.
కాబో అవకాశము వహించింది
14 వ స్వైస్ బలగాలెత్తి బ్రిటిషు బలగాల
కాన్పూర్ వచ్చింది. కాన్పూర్ వచ్చింది కాబో

[illegible]

